

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Interpelacija poslanca Božid. Raiča in tovarišev.

Prvotni namen Mariborskega učiteljišča je, naobraževati bodoče učitelje in vzgojitelje za slovensko mladež na Spodnjem Štajerskem; za naobrazbo nemškega narodnega učiteljstva sta itak v Gradci dva dotična zavoda, namreč jeden za učitelje in drugi za učiteljice. Mariborsko učiteljišče za prišestne slovenske narodne naobraževalce moralo bi za to skrbeti, da se gojencem ponuja ugodna prilika, prisvojiti si potrebno izurjenost in izpravnost v slovenščini za vse učne predmete. Doslej to ni bilo možno, ker so vsi predmeti razkladali se v nemškem poučnem jeziku, izvemši jedino slovensko slovnico. Po takem ni se mogel doseči zaželeni poučni kan, in na ta način zginolo je tudi najmanjše upanje, da bi moči bilo pridobiti si za slovenske osnovne učilnice vrstne, z vsestranim in temeljitim znanjem slovenskega jezika previdene učitelje.

Leta 1880 vsprejela je okrajna učiteljska skupščina v Ptuj kot pristojna činjenica naslednji predlog: „Gledé na to, da ima Mariborsko učiteljišče nalog, naobraževati učitelje za Spodnje Štajersko, zahteva korist spodnještajerskih osnovnih učilnic, da se gojencem Mariborskega učiteljišča pouk v realijah razlaga slovenski“, in leta 1881 pritrdila je okrajna učiteljska skupščina, kder je bilo 75 učiteljskih osob zbranih, temu-le predlogu: „... da bode poučni jezik na tem učiteljišči slovenski.“

Državni zbor sklenol je dne 26. apr. 1880, da se v tem zavodu uvede slovenski jezik kot poučni jezik po merilu razpoložljivih učnih pomočkov.

Prvi občni zbor „Slovenskega političkega društva“ v Mariboru sklenol je naslednji skodeček: „Učiteljišče v Mariboru ne more odgovarjati prvotnemu svojemu namenu, vzgojevati učitelje za Slovenski Štajer, dokler se ondi kakor sedaj vsi predmeti, razven slovenščine, razlagajo nemški, tedaj ne v onem jeziku, v

katerem imajo kedaj bodoči učitelji deco poučevati.

Ne gledé na navedene prikazni in v nemar pustivši državne osnovne zakone, dospel je pred nekoliko meseci v Maribor ministerski ukaz, glaseči se: pouk v slovenskem jeziku ima se na četiri tedenske ure razširiti za vsak razred in nastaviti za ta predmet oblično usposobljen učitelj.

Vsled tega ukaza pomnožene so poučne ure za slovensko jezikovno stroko, a pogreša se oblično usposobljeni učitelj, ker poprejšnji neizprašani učitelj iz slovenščine uči ta predmet v III. in IV. letu, v I. in II. razredu pa po predlogu c. kr. deželnega šolskega sveta Štajerskega vesniški učitelj, ki je potrjen iz te učne stroke za osnovne učilnice, pa nikakor za učiteljišče. Uzrok takega nameščenja, v nasprotji z omenjenim ministerskim ukazom, ni nedostatek usposobljenega učitelja, ker za to učiteljsko mesto oglasil se je c. kr. profesor, katero ima učno usposobljenje od Dunajskega izpraševalnega poverjenstva za slovenščino, nemščino, prirodoslovje in računstvo, ali prošnja ostala je brez uspeha. Po takem rečeni ministerski ukaz ni bil vsled vplivanja, visokega c. kr. deželnega šolskega sveta po vsej celoti izvršen.

Oziroma na ta postopek stavlja se prasanje na visoko c. kr. namestništvo:

- Zakaj visoko c. kr. namestništvo ni izvršilo ministerskega ukaza, gledé nameščenja učiteljskega mesta za slovensko jezikovno stroko na Mariborskem učiteljišči z oblično usposobljenim učiteljem?
- Je li visoko c. kr. namestništvo voljno potrebna odrediti, da se učiteljsko mesto za slovenski jezik na Mariborskem učiteljišči v smislu minist. ukaza namesti s postavno usposobljenim učiteljem za srednja učilišča? Gradec, dne 7. decembra 1885.

Raič.

Dr. Radaj. Jerman. M. Vošnjak.

Dr. Dominkuš. Dr. Šuc. Kukovec.

Prosta ženitev pa deželni zbor v Gradcu.

Koliko je liberalnim gospodom, ki sedé v deželnem zboru v Gradcu, mar za blagostanje ljudstva, za to imamo nov dokaz — dokaz pa tak, da ga mi nismo veseli pa tudi za to gospódo samo ni posebno laskav.

Slovenski pa nemški konservativni poslanci so v 4. seji dne 30. nov. deželnemu zboru predložili načrt postave, ki bi imel sklepanje zakonov, katero sedaj ne pozna nobene meje, nekaj vmejiti. Ces. svetnik, poslanec g. Jerman je v seji dne 2. dec. uzroke, ki terjajo tako postavu, temeljito zboru razlagal. Ali vse ni nič pomagalo, 27 liberalnih gospodov še na vse, kar se jim je povedalo, ni toliko dalo, da bi se načrt bil, kakor se to pri enakih stvarih godi, izročil kakemu odseku v pretresovanje in konečno poročevanje. Kar meni nič, tebi nič so ga v prvem hipu pokopali.

V tem se človek pač začuden vpraša, ali je v resnici to neomejeno oženjevanje tolika dobrota za deželo, da se mora poskus, omejiti ga, koj v prvem tiru zadušiti? Mi bi mislili, da bi britke skušnje, kar so jih občine doživele, odkar je bil liberalizem pretrgal meje, ki so jih bile še branile popolnega izžemanja, že dovolj kazale, da prosta ženitev nikakor ne odstranja divjih zakonov, pač pa pospešuje nemoralno življenje ter kmetijstvo pa občine čedalje bolj riva izpod lastne strehe in naravnost pod tuj kap v obliki neznosnih stroškov.

Kjer so divji zakoni doma, tam je v resnici težek križ, posledice taci zakonov so črez vse hude. Kar tedaj nje zabranjuje. to pozdravlja človek vselej s polnim veseljem. ali tega ne storé proste ženitve. Ves čas, kar so te bile mogoče, števila ravno ne vemo. pa to vemo za gotovo, da divjih zakonov ni vsled njih manj postalo. Uzroki taci zakonov tiče vse kje drugje, kakor v onih mejah, v katerih so se do dobe liberalizma zakoni sklepali; v malovernosti ljudi pa v slabem nadzorovanju na strani srenjskih in političnih oblasti — v teh je prva in največja krivnja, da in kjer se je divjih zakonov kaj prikazovali. Naj se to poravna, pa obljubimo, da bo vseh teh zakonov h krati konec, ali ravno zoper to je sedaj liberalizem povsod. kar je mogel, delal in nismo se čudili, če je bilo vsled tega tu pa tam par divjih zakonov mogočih.

Na drugi strani pa so prav proste ženitve, to je take, na katerih sklepanje ni imela občina nobene moči, odprta vrata nemoralnemu življenju mladih ljudi. Dokler je deklina vedela, da ne more s človekom stopiti v zakonsko zavezo, ki ne glešta druga, kakor grdo poželjivost pa vselej suho grlo, branila se ga je in tudi njegove sladke besede niso je premotile, ali sedaj o prostem oženjevanju je to vse drugače, strast pa upanje, da, če bi se jima

bilo tudi vzeti treba, nju zakon ne bo imel vseh onih križev, ki so v zakonih nemaničev doma, — to lahko oba premoti in zamota v grdo življenje. Izkušnja to čedalje huje potrjuje in krstni zapisniki po mestnih župnijah, pa tudi že po drugih so za to glasne priče.

Število nezakonskih otrok se vsled prostega oženjevanja ni, kar vemo. nikjer zdatno skrčilo, pač pa se je na večih krajih še povzdignilo.

Ali še huje rane seka ta narobe-prostost kmetijstvu. Delo se je pri njem očividno podražilo in zanesljivih poslov je težko dobiti in še težje obdržati. Kmetje na večjih kmetijah so bili jeli za to segati po sredstvu dvomljive vrednosti. Postavili so si na svoji zemlji koč in vanje vzprejemali take nemaniče, ki so bili v zakon stopili, ne da bi vedeli, s čim da bodo živeli, — samo za to, da bi imeli stalne delalce, ali le redko so si z njimi v resnici pomagali, kajti takim ljudem se sila težko ustreže. Taci koč in s tacimi prebivalci se je po nekaterih krajih sila veliko namnožilo in srečnejši, imoviti za to prebivalci niso postali.

O nevoljah, v katere so proste ženitve srenje prignale, še govoriti, menimo, da ni treba. Teh ne taji nihče, čutijo jih vse občine, ali najhujše na kmetih. Dokler je človek mlad in zdrav, najde še delo povsod, posebno v mestih in fabrikah je zato taci ljudi že cel kup, od vseh strani hité tje, kajti njih delo se jim plača, vsaj na videz, bolje. Zakon je v mestih še lažje sklenjen, kakor na kmetih, priložnosti spoznati se, jim nikjer ne manjka; kolikor za to djanje treba, spravi se kmalu skupaj in že šteje svet v hipu eno družino nemaničev več. V tem, ko vriskajo svatje v kaki beznici, joka pa se — domača občina, zakaj prej ali slej ji bo treba rediti ne enega, nego celi kup siromakov.

V resnici modri so torej ti liberalni gospodje v Gradcu in pa sila jim je mar za blagostanje ljudstva, kedaj jim bo vendar mrena padla z oči? Toliko bolj štejemo pa našim in nemškim konservativcem v čast, da so vsaj poskusili v tem kaj storiti. Vedeli so pač naprej, da bo tokrat le pri poskušnji ostalo, vendar pa so to stopinjo storili, naj bi se jim pozneje kje ne očitalo, da niso umeli svojih dolžnosti.

Gospodarske stvari.

Zimsko cepljenje divjakov.

To cepljenje je jako malo, posebno slovenskim sadjerejem, znano. Zasluži pa, da bi si vsak, kdor si izreja v drevesnici sadna drevesa, bodisi za-se ali za prodajo, to cepljenje poskusil.

Lani, meseca prosinca in svečana sem divjake enoletne, I. odbir, okoli 800 poskusil v izbi požlahniti; to se mi je tako dobro obneslo, da moram odkritosrčno to prav toplotno slovenskim sadjerejem poročati. Na en dan sem posadil tistih po zimski cepljenih 800, 200 lanskega leta okuliranih in 200 nepožlahnjenih; te vse enega leta veje iz pešká, tedaj enake močnosti in starosti. Pa koliki razloček! — okulanti so najmočnejši; visoki blizu in čez 2 m., tisto zimsko cepljenje $1\frac{1}{2}$ — 2 m., no divjaki pa, ne da bi bili požlahnjeni, enake starosti in enake močnosti so ostali tako slabi, da so komaj nekaj vejic po 1 cm dolgotosti pognali.

Jaz sklepam iz tega, da vsekako cepič močno upljiva na divjak. Žlahni del nad zemljo spodbuja, zbog dihavnih organov perja, hrano nabirajoče organe, korenine, ter tako povzroči močno rast. Divjak ima peresa sploh manjša, ter zbog tega manj redivnih sokov, pripravljaja rast korenine i. t. n.

Kdor nima še v tej stvari skušenj, ter želi poskusiti, njemu nasvetujem na kratko to-le:

- Divjake vzeti že sedaj iz zemlje, in jih shraniti na primernem mestu, kjer so, kolikor je mogoče, zime in suše obvarovani, da se lahko v vsakem času v roke vzamejo. Najbolj sposobna je lahka zemlja na prostem ali v kleti, tudi v kleti v mah vloženi se dobro obvarujejo.
- Izba mora biti, kjer se cepi, ne pretopla, vendar tudi ne tako mrzla, da bi ne bilo mogoče brez težave tega dela opravljati.
- Cepi naj se vedno na divjak po načinu kopuliranja z angleškim zarezo, ker po tem načinu ima operacija največ kontaktnih plošč, se kambijum najlože izraste in cepljenje je močno, da se pri saditvi ne premakne.
- Za povez se rabi ličje lipovo, ali pa rafija ter se pomaže z mrzlo tekočim voskom.
- Presaja se zgodaj v spomladi, ko se že ni več hujših mrazov bati.

Tistim, kateri želé malo drevesnico lepo enake zrasti imeti, da se namreč vsako drevo enako močno razvija, svetujem nasad z divjahi, ki so prejšnje leto na speče oko cepljeni bili. Meni se je takov nasad jako dobro obnesel, ker je pri saditvi poznati vsakemu, kateremu je požlahnitev se prijel, tedaj nobeden ne izostane in taki so storili nad 2 m. visoka debla v prvem letu na mojem jako slabem zemljišču, zbog letošnje dolgotrajne suše, ker se jim ni čisto nič prilivalo.

Ko bi kateri prijatelj sadjerejstva nevesč zahteval poobližje kaj o tej zadevi, njemu priščno rad pismeno ali ustmeno ustrežem.

Pri Brežcih 10. nov. 1885.

Fr. Ogorevc,
sadjerejec in drevesničar.

Kako ogrče pokončati.

Neki francoski logar razglaša v nemem Francoskem gozdarskem časniku sredstvo, kako ogrče pokončati, ki je zelo priprosto in po mnogih skušnjah potrjeno. On ukazuje: Na raznih krajih zemljišča, na katerem se ogrči pokončati imajo se izkopljejo po 30 centimetrov globoke in ravno tako široke jame, v katere se ravno zavrevajočega gnoja nadeva in vse vkup zopet z izkopano prstijo pokrije. Malo po malem se ogrči, ki so v bližnjavi, v tote razgrete jame zlezejo. Ako se po tem toplega poletnega dneva take jame odprejo in gnoj, v katerem je večidel vse belo ogrčev, iz njih vzdigne in na solncu razgrne, ogrči v kratkem času na vročem solncu konec vzamejo. Ogrči se lahko tudi perutnini ali svinjam položé, da jih poberó.

Dober pomoček sadna drevesca zajčjega zoba varovati.

Vzame se $\frac{1}{4}$ apna, $\frac{1}{4}$ ilovice, $\frac{1}{4}$ kravjeka, $\frac{1}{4}$ goveje krvi in na jeden škač imenovanih tvarin, ki se z vodo toliko zalijejo, da nastane srednje redek močnik, se prilije še 1 merica govejega žolča. Vse to se prav dobro pomeša in o suhem vremenu drevesa s to mažo do dobra pomažejo, ki je dež ne spere in tudi zajci se z njo pomazanih dreves ogibljejo. Jeden škač te maže je zadosti za 4—500 drevesc. Stara drevesa s to mažo pomazana izgubijo mah in lišaje, iznebijo se vsega mrčesja in dobijo celo pomlajeno skorjo.

Sejmovi. Dne 12. decembra v Žalcu, v Studenicah; dne 14. dec. v Jurjem kloštru, pri sv. Križu pri Ljutomeru, v St. Lovrencu v Prišlinu, v Ljutomeru, pri sv. Petru pod sv. gorami; dne 15. pri sv. Križu pri Slatini.

Dopisi.

Iz Maribora. (Nasvet nove postave.) Načrt postave gledé potrebe zakonske oglasnice ob ženitvah*), ki ga je poslanec za Brežice, ces. svetnik g. Jerman s tovarši v deželnem zboru v Gradcu predložil, glasi se takó-le:

§. 1. Moškim prebivalcem Štajerske vojvodine je za ženitev tako v deželi, kakor zunaj nje treba zakonske oglasnice, v kateri se od strani domače občine izreče, da ima prosilec v njej domovinsko pravico ter mu ona ne brani ženiti se, ožéroma, da mu po tem, ko se občina oporeka vsled poziva ni potrdila, nič več ne brani ženiti se.

*) Ta načrt ima še sicer le historičen pomen, ker ga je dež. zbor zavrgel, vendar ga še priobčimo, naj naši bralci izvedó, da v njem ni nikake nevarnosti za osebno prostost bilo.

§. 2. Kdor nima toliko prihodkov, kolikor mu jih treba, da vzdržuje svojo družino, njemu se more zakonska oglasnica odreči.

§. 3. Domača občina je dolžna prosilec v teku 14 dni po tem, ko je svojo prošnjo vložil, ali zakonsko oglasnico ali pa njeno odbitje dati v roke.

Zoper odbitje, kateremu velja enako, če občina opusti do onega obroka prošnjo mu izrečno odbiti, pripušča se prosilec poziv do višje politične oblasti, katera ima od občine terjati oporeko in za tem razsoditi, ali je ona opravičena ali ne.

Zoper odločbo le-te oblasti pripušča se tako občini, kakor prosilec za zakonsko oglasnico v občeveljavnih obrokih, ki je vsakokrat jo treba v odločbi naznaniti, poziv do višje politične oblasti.

Ko bi občina se branila zakonsko oglasnico dati po tem, ko je obveljala določba zadnje oblasti, more jo politična gosposka po poti sile pripraviti do tega.

§. 4. Določeb, ki so v občnem državljanškem zakoniku gledé varovancev, v vojaškem zakoniku gledé podvržencev vojaščine in v drugih postavah gledé drugačnjih stanskih udov veljavni pa terjajo še posebno dovoljenje v zakon, se ne dotika sedanja postava.

§. 5. Z obveljavo te postave izgubi deželjska postava z dné 20. septembra drž. z. in n. l. veljavo.

§. 6. Minister znotranjih zadev je pooblaščen to postavo izvršiti.

Jože Jerman, Alojzij princ Lichtenstein, Alojzij Karlon, Ild. Schweizer, Mih. Vošnjak, Bož. Raič, Jože Kurz, Stadtlober, Kaltenegger, Ant. Bärenfeind, dr. Jože Schutz, Güdel-Lannoy, Dr. Fr. Radaj.

V Gradcu dne 30. novembra 1885.

Iz Maribora. (Življenje naše čitalnice.) Da je naša čitalnica prva, že je 24 let tega, stopila v življenje, to je znano. Imela je v teku teh let veliko veselega gibanja ali nekatera leta je tisto že pojemale, samo vztrajnosti nekaterih njenih ustanoviteljev ima se zahvaliti, da ji ni ugasnilo življenje. Gg. dr. Dominkuš, dr. Srnc, trgovec Berdajs, mestjan Bindlechner in drugi smejo se šteti za njeno največjo podporo. Letos je bilo še precej živahno v njej, največja ovéra ji je stanovanje. To, v katerem ima sedaj svoje prostorije, ugaja ji le malo in zmerom bolj se čuti, da nam bo v Mariboru bolj, kakor drugje treba ustanoviti si lastno ognjišče. Kolikor slišimo, dela se tudi v različnih narodnih zavodih na to, da se nam ta želja vendar enkrat izpolni. Bog daj, da kmalu! V nedeljo, dne 6. t. m., se je o tem živo razpravljalo. Bil je namreč občni zbor, ki se godi vsled pravil vsako leto meseca de-

cembra. Osebné razmere predsednika gosp. dr. Orozla so letos nanesle, da se je že začetka meseca vršil. Pri tem zboru se je odobrilo letošnje delovanje, tako njeno gibanje, kakor tudi denarstveno poslovanje. V novem odboru so deloma nove moči nastopile, to pa za to, ker dosedanjim gospodom osebne razmere niso dopustile, še naprej poslovanja v čitalnici vzprejeti. Tudi prav, delo mora se razdeliti in v čitalnici, ker ni politično društvo, mogoče je tudi gospodom delovati, katerim me kaže njih poklic seči v kolo političnega življenja. Predsednik čitalnici bo odslej g. dr. Vipavc, tajnik g. dr. Rudolf, blagajnik pa ji ostane g. Jože Rapoc. V odboru so še pa gg. dr. Srnc, dr. Glančnik, dr. Mlakar, dr. Pekolj, G. Dolencec in G. Majcen. Kakor se vidi, so različni stanovni zastopani in za to upamo, da bo tudi novo leto življenje v čitalnici prijetno, v pravem pomenu narodno in vztrajno. Želje, da se število udov pomnoži vsaj za polovico, ni pregnana, kajti to je mogoče in z ozirom na mesto, v katerem živimo, le potrebno.

Iz Ptuja, 8. dec. (Novosti iz naše kmetijske podružnice.) Nikolsburški rojak Pisk je tako dolgo proti gospodarski podružnici, katere so se neka leta sem tudi Slovenci vdeležili, rogovilil, da je dosednji načelnik prej, kakor je triletna doba pretekla, odstopil. Pretečeni četrtek so si novega načelnika izvolili, tudi nov odbor so volili, akoravno dosednji odborniki mandatov niso odložili; sestavili so tudi novi odbor za razstavo, katero nameravajo prihodnje leto napraviti, se vé da, iz samih Nemcev, in so odbor, kateri je bil že lani za to sestavljen, v njem so tudi Slovenci sedeli, brez vsega premisleka na stran potisnili. Da so to doseči zamogli, so učiteljem volilno pravico odrekli, akoravno so učitelji do sedaj vsikdar volili. To se je vse o navzočnosti sekretarja gospodarskega društva, gospoda Müller-ja godilo. Na tako nasilstvo ni drugega odgovora, kakor da se Slovenci ne vdeležijo več zborovanj gospodarske podružnice, pa razstave tudi ne, naj le ostanejo mestni ključarji, kramarji, peki sami med seboj.

Iz Ljutomer. (Popravek.) V zadnjem „Slov. Gospodarju“ je dopisnik iz Cvena pri Ljutomeru surovo obnašanje nekega tukajšnjega višjega (!) uradnika, ki je iz Koroškega doma, popisal in svetu razglasil. Najbrž si je to zaslужil. Naš občespoštovani c. kr. sodnik je sicer tudi Korošec, ali govori lepo slovenski in menda ni sovražnik Slovencev, med katerimi prebiva, ampak stoji nad strankami, to je pri zadnji volitvi pokazal, ker ni šel volit proti Slovincem, za to pa si štejem v dolžnost, najaviti, da v unem dopistu nihče ni na-nj mislil, sicer pa tudi onega uradnika ne bo nihče iskal med sodnij-skimi uradniki. Ljutomerčan.

Iz Celja. (Mili darovi.) Katoliškemu podpornemu društvu v Celji so darovali, oziroma letnino odrajtali p. n. č. gg.: Neimenovan iz Škal 30 gld., Franc Ogradi, korar in Franc Ferenčak, župnik v Vojniku po 10 gld., Dav. Jurkovič, kaplan pri sv. Ani, neimenovan iz Celja, neimenovan iz Vranskega, gospa Marija Potočin v Št. Petru pri Zid. mostu, g. Franc Kmecl, posestnik v Celji po 5 gld., Andrej Podhostnik, kaplan v Št. Juriju 4 gld. 60 kr., Blaž Kukovič, kaplan v Loki, Jožef Jezernik, posestnik v Polulah po 4 gld., Dr. Jož. Galè, c. kr. dež. sodn. svetovalec v Celji, neimenovan za Dravo, Mart. Ivanc, č. korar v Šmarji, Dr. Gvido Srebre, odv. v Brežicah, gospa Marija Roblek v Žalcu po 3 gld., Mih. Žolgar, prof. v Celji, Mart. Vrečar, posestnik na Pečovniku, Jak. Krušič, župnik v Št. Andražu, Jan. Baloh, posestnik na zgornji Hudinji, Matko, delavec, Iv. Kačič, c. kr. notar v Šoštanj, Jan. Zupanc, posestnik v Gaberji, gospa Jozefa Šmit, Rozalija Jazbec, Dr. Franc Feuš, prof. bogosl., Dr. Lav. Gregorec, korar, Janez Berglez, vikar v Konjicah po 2 gld. Več neimenovanih. skupaj 6 gld. 78 kr. Za božična darila (obleko in obutev) so darovali č. gg.: „Bis dat, qui cito dat“... 2 gld., Jož. Sorglechner, župnik, 2 gld., Balant Par, župnik, 5 gld., Konrad Vašič, c. kr. ministerijalni svetovalec, 16 gld., Neimenovan iz Sevnice, 3 gld. Bog plati vsem!

Iz Pristove pri Ljutomeru. (Važni nasveti narodnjakom.) V zadevi volitev, občinskega zastopa ljutomerskega, so se že od vseh strani te lepe okolice, oglasili narodnjaki pod geslom — „svoji k svojim“. — Mi Pristovčani se vsestransko strinjamo s tem jako važnim geslom, pa tudi želimo, da ne bi samo na papirji ostalo, temveč, da se pri vsaki priliki pokaže, da smo voljni to tudi djanski izpeljati, kar nam nikakor ni težko, ker imamo v Ljutomeru odločno narodne gostilne, trgovce in vsake stroke rokodelce. Tedaj narodnjaki na borišče! Pokažimo ljutomerskim nemčurjem, da nismo mi od njih, ampak da so oni od nas odvisni. Zahajajmo tedaj v narodne gostilne, kjer se nam gotovo bolj, ali vsaj tako dobro, kakor pri nemčurjih, postreže, in kupujmo nam potrebno blago pri narodnih trgovcih, sploh podpirajmo le narodnjake; ker, ako se bomo ostro po tem ravnali, sprevideli bodo nemčurji, da od nas živijo, in da je njih obstanek le od nas odvisen, in na tak način jih bomo naučili naš jezik čislati in narodnjake spoštovati. — Pa tudi v uradih poslužujmo se le slovenščine in pokažimo uradnikom, kateri so nam (izvzemši njih 4) v novejšem času najhujši nasprotniki, da so oni za narod tukaj, in ne narod za nje, da bi za nje bolje bilo, se slovenščine, katero (da ne rečem, da je čisto nič ne znajo), jako slabo mlatijo, učiti, kakor nam

najsvetejše pravice kratiti. Seveda lažje je nam nasprotovati, kakor se slovenščine naučiti, in to se tudi marsikateremu ne bi lahko posrečilo. kajti slovenščina ne gre tako hitro v glavo, kakor letošnje vino, to nam svedoči nek ljutomerski uradnik, kateri še po 17letnem tukajšnjem uradovanju pravi: — „muzite vice zaplatiti dva kricari“, a vendar se predrzne reči, da je slovenščine, kolikor mu je potreba, zmožen (sic!). Takim gospodom tedaj mi svetujemo, da se preselijo v kraje, za katere se tako živahno potegujejo, kjer vino ne raste, in ne nadleguje slovenski glas ušes, ker za take slabe možgane je eno in drugo nevarno. Kamčatka bi pre nekaterim za njihovo vročo kri zelo ugajala, tam bi se nekoliko ohladila. Srečen jim pot, pa nič hudega za njimi! — Narodnjakom pa kličem: Ne vdajmo se! Ako še pa kateri okoličanov, ljutomerskih narodnih gostilničarjev, trgovcev, rokodelcev itd. znabiti dobro ne pozna, bodem jim te, in pa tudi naše zagrizene nasprotnike, po imenu naštel, pa še le po volitvi, katere se na skorem nadjam, tačas pa vam priporočam na premislek geslo: „Svoji k svojim“. (Tega, sodimo, ne bo treba. Ured.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Mesec december je kakor navlašč za zasedanje deželnih zborov. Kakor narava uméra v tem mesecu, tako je tudi veljava deželnih zborov čedalje manjša, tu in tam je prav, kakor bi bila že umrla. Nikjer ne opazimo v njih svežega, krepkega življenja. V našem Graškem zboru, podró liberalci nasvet za nasvetom, ki pride od slovenske ali konservativne nemške strani. Isto tako godi se interpelacijam; n. pr. kar je c. kr. namestnik odgovoril na interpelacijo g. Jermana gledé kontrolnih zborovanj ob nedeljah in praznikih, to je ob enem priznati, da se v tem ne godi vse prav, in pa oporeči temu, da se ne godi ob njih vse prav. Kdo zastopi to? — V dež. zboru v Ljubljani vzbudil je nasvet g. kan. Kluna gledé spremena volilnega reda nekaj hrupa pri mizi c. kr. deželn. predsednika. Za Dolenjsko razpisana je volitev državnega poslanca. Klub starodnih poslancev je prepustil volilcem izbrati si kandidata. Dosedaj sta se grof Margheri pa prof. Šuklje oglasila za kandidature. — V Goriskem dež. zboru je imenitna interpelacija dr. Gregorčiča in tov. gledé neopravičenih pristojbin za komisije, ki jih terja c. kr. okr. sodnija v Gorici. Na odgovor c. kr. vlade smo radovedni, kajti prav tako se računi tudi drugod, gospodje, ki so v tacih komisijah, imajo že itak svoje plačilo, vse eno pa si naberó celo leto vsled komisij še enkrat toliko plačilo. — V spodnjeavstrijskem dež. zboru je prosilo demokratiško društvo, naj se za volitve v mestni odbor tudi

petakarjem da pravica voliti. Če je ta pravica tudi le naravna posledica tega, da jo že imajo pri volitvah za državni zbor, bode ta prošnja vse eno brž ko ne brez uspeha. Laži-liberalizem se boji pravega ljudstva. — Zdravilni oddelek nemškega viteškega reda je že prišel v Sredec; v njem so trije ranocelniki devet usmiljenih sester in tri druge strežnice. — Na Ogerskem je liberalna stranka vzprejela načrt postave o podaljšanju mandatske dobe (od 3 na 5 let) v generalni in specialni debati. — C. kr. namestnik v Dalmaciji, baron Jovanović je umrl.

Vnanje države. Vojska med Srbi in Bolgari še noče priti do konca. Črta, kjer naj stojé Srbi pa Bolgari, dokler trpi preminje, se je sicer dognala, a vojščaki se izmenijo malo za-njo, za to še se strelja sem ter tje, v celem pa je že premirje. Srbi sicer rožljajo z orožjem, kakor da bi se na vojsko še le zdaj prav pripravljali, vendar pa pomeni to rožljanje menda le to, naj Bolgari ne stavijo prehudih pogojev za mir. Imeli so te dni vojni svet, ali kaj so v njem sklenili, o tem moléé, pravi se, da so izjemno stanje za celo Srbijo sklenili, t. j. da so po vsej kraljevini še samo vojne postave v veljavi. Vojni minister Petrović je umaknil se dosedanjemu polkovniku Fanasovića, lovorov venec ni, ki ga je vzel seboj. — Turčija je poslala do velevlasti okrožnico, v kateri trdi, da ima le ona pravico sklepati mir s Srbi, ne pa Bolgari, ker so ti njeni podložniki. Nemški cesar hoče podeliti bolgarskemu knezu veliko svetinjo za zasluge v vojski, to pa menda najbolj za to, da more ruski car vzprejeti ga na novo v svojo milost. — Vzhodnja Rumelija, za voljo katere se je vojska vnela, ne mara vzprejeti sultanovega namestnika ter se hoče Bulgarije držati. To bo tudi bržkone obveljalo. — Nemčija še vedno izganja tujce iz svojih pokrajin in knez Bismark se je zato sklical v državnem zboru na osebno voljo cesarja, zoper njo ne smel bi pa nihče kaj reči. — Na Angleškem imajo volitve, vladna stranka ima večino; konservativci pa Parnellova stranka imajo skupaj le za en glas več, kakor vladni liberalci. — Francozom se mili iti iz Tonkinga, najrajši bi ga obdržali v svoji oblasti, krvi in denarja so res za-nj veliko izgubili. — V Algeriji je bil v noči od 3. na 4. dne t. m. potres, najhuje v Mukari, Beidi in Medei, več hiš se je razrušilo. Ves Mesilo je pokopalo, do sedaj so našli 32 mrtvih pa 12 ranjenih ljudi.

Za poduk in kratek čas.

Gregor Jož. Plohel, doktor bogoslovja, dekan in nadžupnik Ptujski.

(Dalje.)

Iz tiste listnine, pisane do prečastitega knezoškofijstva, dne 19. dec. 1793, najbolje go-

tovo izpoznamo, da je bil naš Gregor pravi mož na svojem mestu, ker nikakor ne kaže misliti, da bi bil on svojemu škofijstvu pisal stvari, ki jih ni storil, ter niso resnične, gotovo ne; iz tega pisma pa je razvidno:

a) G. Plohel je ljubil lepoto hiše božje; cerkev je najimenitnejši kraj za duhovnega pastirja, je središče njegovega vzvišenega delovanja. Župna cerkev sv. Jurja v Ptujju je najlepša, blizu največa in menda najstara med vsemi cerkvami med Dravo in Muro na Slovenskem. Predolge bi bile naše črtice, ko bi hoteli celo zgodovino tega krasnega hrama božjega pisati; tiste, ki zanimajo cerkvene stavbe in slogi, in so nemškega jezika zmožni, naj vzamejo v roke: „Blätter des christlichen Kunstvereines der Diözese Seckau“ l. 1884, št. 11, tam najdejo od strokovjanskega peresa zapisano, kako da je ta krasna hiša božja v teku stoletja dobila sedanjo podobo. Tukaj omenimo le toliko, kolikor bi utegnili večino čitateljev „Slov. Gosp.“ zanimati.

V št. 45. „Slov. Gosp.“ smo rekli, da je rajni Fran Uvetko, Ptujski nadžupnik, jako slovesno l. 1846. obhajal tisočletnico posvečenja cerkve sv. Jurija v Ptujju. Od tiste prvotne cerkve, katero bi bil, kakor trdi Povoden, nadškot Solnogradski Arno, že l. 785 staviti začel, in bi jo bil Luipram l. 846. posvetil, je v zidovju sedajne cerkve menda še le malo ostankov. Podoba ladije, stebrov in še več drugih znakov kaže na novejši romanski slog. Divji Magjari so l. 1052 mesto Ptuj napadli in razdžali in tudi hiši božji niso prizanesli, tako pa je prišlo, da so verniki skoraj znovi v prvi polovici 12. stoletja cerkev morali zidati. Pa tudi ta še ni imela obstanka; — v l. 1396. so zverinski Turčini prvokrat pustošili po naši slovenski zemlji, stari Ptuj oropali, ga do cela požgali in 16.000 ljudi seboj v sužnost tirali: tudi cerkev je gotovo pogorela: in tako je še pač trebalo nekoliko let, pred ko so si ostali verniki toliko opomogli, da so se tudi poprave cerkve mogli lotiti. — V prvi polovici 15. stoletja so težavno delo dognali, (1411—1440.) in hram božji je dobil sedanjo podobo v svojih glavnih delih, — trojna ladija, presbiterij in misikalni kor — vse, kakor še dandanašnji vidimo. Štiri kapele — sv. Frančiška, Dizmasa, žalostne Matere božje in sv. križa — so pa vse iz novejše dobe. Zadnjo sv. križa postavil je Plohel l. 1778: kakor trdi v omenjenem pismu: „Sozidal sem eno kapelo in 2 oltarja ter oskrbel različno cerkveno spravo skoraj brez vsega povračila. Zvonik, ki se je že hotel podreti, sem dal lansko leto (1792.) zvečine na svoje stroške v znesku 6000 fl. popraviti in z bakrom pokriti.“ (Dalje prih.)

Smešnica 50. Nočni čuvaj vsede, ne da bi hodil v noči po mestu, na klop ob neki hiši

in zaspi. Župan, ko gre po polnoči iz krčme domov, sliši ga na klopi smrčati; stopi tedaj k njemu in ga vzbudi: „He, prijatelj, kaj vas plačamo za spanje?“ Čuvaj, predramivši se, mu odgovori: „Brez zamere, gospod! Hotel sem le ponočnjakom lep izgled dati, da je noč za spanje, ne pa za postopanje.“

Razne stvari.

(Milosrčnost cesarjeva) Svitli cesar so v svojem in v imenu svoje rodbine izročili lepo svoto 3000 gld. za srbske in bolgarske ranjene vojsčake.

(Preostra kazen.) Une gimnazijalce v Celju, ki so ob godu svitle cesarice zoper povelje ravnatelja bili v cerkvi cesarsko pesem slovensko peli, zadela je huda kazen, dva so izključili, mnogo drugih pa čaka zapor od 2 do 16 ur. — Nepokorščina zasluži v resnici kazen, ali ta zdi se nam le prehuda, upamo tedaj, da ne potrdijo te sodbe višje šolske oblasti. Naše gg. poslance pa prosimo, naj se pri njih potegnejo za kaznjence.

(Iz cerkve na pokopališče.) Malar, ki je bil v stolni cerkvi v Mariboru z lestve padel, je umrl v bolnišnici, ne da bi se pred smrtjo še bil zavedel. V petek so ga slovesno pokopali in so ga vsi delalci pri cerkvi spremljali na zadnji poti na pokopališče.

(Paradiž v plamenu.) Kakor se brzojavi iz Moskve, je tam v nedeljo nemško gledališče, z imenom Paradies, pogorelo, sprednji del je ogenj popolnem uničil, drugo so rešili. Kdo je bil zapeljiva kača, to še do zdaj ni znano.

(Nasledek zanikernosti.) V noči 3. do 4. t. m. se je v Brstju za Ptujem kmet J. Kuhar na slivi tik svojega doma obesil. Na drevo si je lestev pristavil in še s svetilnico si ogledal, kam bi se naj obesil. Mož je več časa po klopih oštarij, kakor pa ob plugu na polju preživel.

(Požar.) V noči 20. novembra unel se je ob enih ogenj pri Urši Kukovec, posestnici v Trnovcih pri sv. Tomažu, ter ji je gospodarsko poslopje do tal zgorelo, tudi je ogenj troje krav, čvetero svinj in nekaj kokoši vkončal.

(„Slovenija.“) Društvo slovenskih slušateljev na Bečkih vseučiliščih, „Slovenija“, napravil je v slavo dr. Fr. Preširna dne 9. t. m. veliko slavnost v dvorani „zur Stadt Wien“. Vspored je jako zanimiv in kaže, da je življenje pri mladih Slovanih vzajemno, kajti Čeh Jiřík in Hrvatski „Zvonimir“ je sodeloval s Slovenci.

(Nekaj o kongruji.) Čč. gg. duhovnike opozarjamo na članek „o kongruji“ v „Südost. Post“.

(Utonil) je Jurij Ogrinc, posestnik v Konjicah, v potoku za svojim mlinom. V jutro so ga mrtvega našli.

(Cigani.) Pri c. kr. okr. sodnji v Arvežu naznanil je V. Sorgi, posestnik v Ginski vesi, da so cigani vlomili v njegovo hišo in iz nje za 205 fl. razne obleke odnesli.

(Dva zrela ptiča.) V gostivnici gosp. M. Bauer v Ormožu sta gosposka zakonska, doma nekje na Ogorskem, prenočila, sploh si dala dobro streči, potem pa sta jo na tihem pobrisala, ne da bi vprašala, koliko sta potrošila.

(Visoka priklada) Deželni zbor je privolil, da sme občina v Preborju 63 % in občina sv. Florijan v Stojnem selu 110 % od direktnih davkov pobirati. To je velik davek.

(Smrt dušnega pastirja.) Č. g. M. Kramberger, župnik v Artičah, je dne 7. t. m. za plućnim vnetjem umrl. Naj počiva v miru!

(Opominj.) Udje kmečkega bralnega društva v Rušah, ki še niso svoje udnine odrajtali, prošeni so vljudno, naj to storijo kmalu, da se more skleniti račun.

Za odbor: Luka Hleb.

(Spremembe pri sodnijah.) Okrajni sodnik pri sv. Lenartu, g. Anton pl. Wurmser imenovan je svet. tajnik pri okrožni sodnji v Celji.

Okrajni sodniki so postali gg.: Viktor Pramberger v Kozjem, dr. Amon Zhuber pl. z Okroga v Šoštanju, Karl Venger pri sv. Lenartu. Prestavljeni so gg. okrajni pristavi Janez Langerholz v Ptuj, Edvard Benedikt, Toussaint Deu in dr. Vladimir Kövess v Celje.

Sodnijskimi pristavi imenovani so auskultanti gg.: Alojzij Auditor za Vransko, Alojzij Doksat za Šmarje. Na prošnjo prestavljeni so gg.: okrajni sodnik Rudolf Khern od Šoštanja v Laški trg, Alojs Rothschedl od Šmarja v Maribor d. b. in Anton Brumen v Slov. Bistrico.

(Spremembe pri učiteljstvu.) Učitelja sta postala: Jože Albrecht pri sv. Miklavžu pri Ormožu in Miha Ratej v Topolšici.

(Za družbo vednega češčenja) so podarile naslednje župnije: Vurmberg 5 fl. 60 kr., Dramlje 6 fl. 35 kr., Fram 7 fl. 2 kr., Pilštanj 9 fl., sv. Magdalena v Mariboru 21 fl., Teharje 4 fl. 12 kr., sv. Peter pod sv. gorami 5 fl. 30 kr., Vransko 20 fl., Čadram 60 fl., sv. Ropert v Slov. gor. 5 fl., sv. Lenart v Slov. gor. 3 fl., Mala nedelja 7 fl. 40 kr., Zibika 11 fl.

Služba cerkvenika in organista

se odda s 1. prosincem 1886 pri sv. Andreju v Svičini.

Prihodki dobri s prostim stanovanjem. Prošnik, ki je dober cecilijanec, naj se osebno oglasi.

Loterijske številke:

V Linzu 5. decembra 1885: 79, 76, 4, 42, 10
V Trstu „ „ „ 13, 61, 30, 69, 19
Prihodnje srečkanje 5. decembra 1885.

Na prodaj.

2-2

Bandero za cerkev, novo iz volnenega damasta in z leonskim kinčem, čez 2m dolgo, lepa podoba kaže na eni strani Marije brezmadežno spočetje, na drugi pa Kraljico svetega Rožnvenca; potem še **Podoba** za enako bandero s sv. Antonijem Padv. na eni, na drugi strani s sv. Alojzijem, se lahko dobi za znižano ceno in naredi se tudi za drugo podobo še lahko bandero, kakoršnja bi kdo hotel, pri č. šolskih sestrah v Mariboru.

LEKARNA TRNKOCZY

zraven rotovža, na velikem mestnem trgu v Ljubljani,

priporoča in razpošilja s poštnim povzetjem

Marijacejske kapljice
za želodec,

MARIA-ZELLER
TROPFEN
NUR ECHT BEI
APOTHEKER TRNKOCZY
LAIBACH (STIEGLER & CO.)

katerim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten uspeh pri vseh boleznih v želodci in so neprekosljivo sredstvo zoper: pomanjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavobol, krč v želodci, bitje srca, zabasanje, gliste, bolezni na vranici, na jetrih in zoper zlato žilo.

Svarilo! Še jedenkrat nam je omeniti, da so te kapljice izpostavljene velikemu ponarejenju. Mnogo ljudi je, ki ne znajo pripravljanja teh kapljic in pod imenom „Marijacejske kapljice“ razpečavajo slednje kot ponarejene kapljice mej nevednim ljudstvom. Te kapljice zaradi svoje brezvspešnosti neso prave „Marijacejske želodčne kapljice“. Kdor torej želi pravih „Marijacejskih želodčnih kapljic“, pazi naj pri kupovanju vedno na gorenjo podobo Matere božje, ki je za varstveno znamko postavno zajamčena in mora biti na vsaki stekleničici.

Dobivajo se v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani, so najboljše in, kakor mnoga zahvalna pisma potrjujejo, najkušenejše in prospešnejše kapljice zoper vse želodčne bolezni in njih posledke.

1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gld., 5 tucatov samo 8 gld.

Razpošilja se s pošto najmenj jeden tucat steklenic. Naslov:

Lekarna Trnkoczy v Ljubljani.

Razglas.

Sindikata Nemških viteзов kot zapuščinski zastopnik poziva vse upnike, ki imajo kaj dobiti iz zapuščine rajnega

g. Martina Napasta,

duhovnika Nemškega viteškega reda in župnijskega upravitelja pri Veliki nedelji, ki je dne 7. novembra 1885 v Feldhofu pri Gradcu ab intestato (brez testamenta) umrl, naj svojo terjatev pri oskrbništvu Nemšk. vitešk. reda v Veliki nedelji na Spodnjem Štajerskem naznani in dokažejo dne 18. januarja 1886 ob 9. predpoldne osebno ali pa tudi do one dobe pismeno; ko bi se to ne izgodilo, pa bi se njih terjatev izbrisale, če nimajo rubinske pravice do nje v slučaju, da bi jo že drugih terjatve dosegle.

1—3

Na znanje!

1—2

Na deželni vinski in sadjerejski šoli pri Mariboru podeli se s početkom prihodnjega šolskega leta ene pol in dve celi deželski štipendiji.

Prosilci naj svoje podprte prošnje osebno predložijo pri šolskem ravnateljstvu najdalje do 15. dne januarja 1886.

Več pove naznanilo v 49. številki „Slov. Gospodarja“.

V Gradcu, dne 16. novembra 1885.

Štajerski dež. odbor.

Hranilno in posojilno društvo v Ptui

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Urađuje vsaki pondeljek in četrtek od 9. do 12. ure. Ta dneva se sprejemajo vplačila na posojila, hranilne vloge in prošnje za posojila ter se izplačujejo dovolj in odpovedane hranilne vloge. — Vplačila na posojila, hran. vloge in prošnje za posojila se pa sprejemajo tudi ob drugih dnevih, razven nedelj in praznikov od 11. do 12. ure.

Natčelstvo ima ob nedeljah, ob 3. uri popoldne svoje seje, v katerih se rešujejo prošnje za posojila.

V Ptui, meseca novembra 1885.

Za hranilno in posojilno društvo:

A. Jurca m. p., ravnatelj.

5-8

Hranilne vloge sprejemajo se od vsakega, posojila pa se dajejo le zadrugnikom.